

Центральноукраїнський національний технічний університет

(повне найменування вищого навчального закладу)

Кафедра загального землеробства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор

з науково-педагогічної роботи

проф. Кириченко А.М.

А.М. Кириченко 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОКС 01. Організація аграрного сервісу

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 201 «Агрономія»

(шифр і назва спеціальності)

освітня програма (и) «Агрономія»

(назва освітньої програми)

факультет Агротехнічний

(назва факультету)

Розробники:

Васильковська Катерина Вікторівна, доцент кафедри загального землеробства, кандидат технічних наук,

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри загального землеробства

Протокол від «29» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри загального землеробства
(підпис) (Мостіпан М.І.)
(прізвище та ініціали)

Декан факультету АТФ
(підпис) (Сало В.М.)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Галузь знань <u>20 «Аграрні науки та продовольство»</u> (шифр і назва)	Обов'язкова компонента професійної підготовки	
Загальна кількість годин – 120	Спеціальність: <u>201 – «Агрономія»</u>	Рік підготовки	
		1-й	1-й
	Освітня програма: <u>201 – «Агрономія»</u>	Семестр	
		1-й	1-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 3,0 самостійної роботи студента – 4,5	Освітній рівень: <u>другий (магістерський)</u>	Лекції	
		32 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		16 год.	2 год.
		Лабораторні	
		год.	год.
		Самостійна робота	
		72 год.	114 год.
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
Вид контролю:			
залік	залік		

Мова навчання Українська

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання дисципліни є навчити майбутніх магістрів з агрономії економіці та організації аграрного сервісу, дати їм розуміння шляхів і методів вдосконалення господарського механізму та підприємницької діяльності, озброїти майбутніх спеціалістів науковими знаннями з ефективності організації сільськогосподарського виробництва за умов багатокладності економіки та розвитку ринкових відносин.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен набути наступні **компетентності:**

Загальні:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

ЗК3. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК4. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК5. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК6. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

Фахові (special-skills):

СК1. Здатність керувати колективом, забезпечувати розвиток персоналу, толерантно сприймати соціальні, етнічні та культурні відмінності.

СК2. Здатність аналізувати та оцінювати сучасні проблеми, перспективи розвитку та науково-технічну політику в сфері агрономії.

СК3. Здатність створювати нові технології та застосовувати сучасні технології агрономії, враховуючи їх особливості та користуючись передовим досвідом їх впровадження, розробляти наукові основи технологій вирощування сільськогосподарських рослин.

СК5. Здатність розв'язувати складні задачі у широких або мультидисциплінарних контекстах на основі спеціалізованих концептуальних знань, що включають сучасні наукові здобутки у сфері агрономії.

Передумови для вивчення дисципліни.

Враховуючи послідовність накопичення знань та інформації, дисципліна вивчається після викладання наступних дисциплін: Математика, Сільськогосподарська меліорація, Загальне та меліоративне землеробство, Організація сільськогосподарського виробництва.

Враховуючи отримані фундаментальні знання з точних дисциплін, маючи базові знання з агрономічних дисциплін, майбутні магістри отримують знання про організацію фінансового господарства, логістику та управління потоками сільськогосподарських матеріалів, податкову систему у сфері АПК, бюджетування виробництва та аналіз ресурсозабезпечення, облік та звітність у підприємницькій діяльності.

Результати навчання:

РН3. Розробляти і реалізувати економічно значущі виробничі і дослідницькі проекти в сфері агрономії з урахуванням наявних ресурсів та обмежень, технічних, соціальних, правових та екологічних аспектів.

РН8. Управляти робочими процесами, які є складними, непередбачуваними, приймати ефективні рішення, оцінювати і порівнювати альтернативи, аналізувати ризики.

РН11. Здійснювати бізнесове проектування та маркетингове оцінювання виконання і впровадження інноваційних розробок.

РН12. Добирати оптимальну стратегію господарювання в агрономії, у тому числі за нечіткості цілей та невизначеності умов.

Вивчення економіки та організації аграрного сервісу дозволять знати тенденції і закономірності розвитку сільського господарства в системі АПК, виробничі ресурси цієї галузі матеріального виробництва і ефективність їх використання; форми підприємництва, способи створення організаційних формувань; планування складських запасів сільськогосподарських матеріалів, планування перевезень з урахуванням найкращої логістики; методику складання бюджету підприємства та обчислення податків; методику обліку та звітності у підприємницькій діяльності; методику аналізу господарської діяльності в рослинництві і тваринництві; методику бізнес-планування в підприємстві та методику визначення інвестиційного ризику.

Вивчення організації аграрного сервісу дасть змогу вміти організувати виробництво сільськогосподарської продукції в умовах ринкових відносин; складати окремі розділи плану розвитку галузі рослинництва у перспективних та річних планах виробництва з визначенням кінцевих економічних показників: валового доходу, прибутку, рентабельності, рівня використання землі і ресурсів; розрахувати в технологічних картах по виробництву сільськогосподарської продукції організаційно-економічні показники, складати робочі плани на періоди робіт; проводити розрахунки по формуванню орендних підрозділів, авансуванню його членів, визначенню цін на ресурси, вироблену продукцію, обчислити орендну плату, укладати договір між орендодавцем і орендарем; розрахувати норму виробітку на роботи в галузі рослинництва, скласти розпорядок робочого дня, режим праці і відпочинку.

3. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Вступ до дисципліни. Основи організації аграрного сервісу.

Тема 2. Раціональна структура аграрного сервісу.

Тема 3. Організація використання робочої сили на підприємствах аграрного сервісу.

Тема 4. Організація фінансового господарства, кредитування сільськогосподарських підприємств.

Тема 5. Податкова система у сфері малого і середнього бізнесу АПК.

Тема 6. Логістична складова діяльності підприємств аграрного сервісу.

Тема 7. Облік та звітність у підприємницькій діяльності.

Тема 8. Організація діяльності безперебійної роботи підприємств агросервісу, аналіз їх господарської діяльності.

Тема 9. Господарський ризик в системі агробізнесу.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с. р.		л	п	лаб.	інд.	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Вступ до дисципліни. Основи організації аграрного сервісу.	10	2				8	14	2				12
Тема 2. Раціональна структура аграрного сервісу.	14	4	2			8	14		1			13
Тема 3. Організація використання робочої сили на підприємствах аграрного сервісу.	14	4	2			8	12		1			12
Тема 4. Організація фінансового господарства, кредитування сільськогосподарських підприємств.	14	4	2			8	13					13
Тема 5. Податкова система у сфері малого і середнього бізнесу АПК.	14	4	2			8	13	1				12
Тема 6. Логістична складова діяльності підприємств аграрного сервісу.	14	4	2			8	13	1				12
Тема 7. Облік та звітність у підприємницькій діяльності	14	4	2			8	13					13
Тема 8. Організація діяльності безперебійної роботи підприємств агросервісу, аналіз їх господарської діяльності.	14	4	2			8	13		1			12
Тема 9. Господарський ризик в системі агробізнесу.	12	2	2			8	15	2				12
Всього годин	120	32	16			72	120	6	2			112

5. Теми семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
2.		
3.		

6. Теми практичних занять

№ п/п	Назва теми	Обсяг, годин
1	Організація і державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб, селянських (фермерських) господарств	2
2	Ризик і вибір стратегії в підприємницькій діяльності продукції рослинництва, фінансовий стан господарства; висновки і пропозиції за результатами аналізу	2
3	Підприємницький капітал. Засоби його формування	2
4	Лізинг – форми фінансування і кредитування, які застосовуються в підприємницькій діяльності	2
5	Економічна ефективність підприємницької діяльності в аграрному виробництві та її оцінка.	4
6	Складання та економічне обґрунтування схеми раціональної структури логістики агропромислового підприємства	4
	РАЗОМ	16

7. Теми лабораторних занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин
1.		
2.		
3.		

8. Самостійна робота

№ п\п	Назва теми	Кількість годин
1.	Поняття, структурні рівні організації бізнесу	7
2.	Основні риси та становлення малого бізнесу	7
3.	Порядок створення малих підприємств та їх зв'язок з діяльністю сільськогосподарських підприємств	7
	Сфера діяльності малих підприємств у сільському господарстві.	7
4.	Інноваційне підприємництво	7
5.	Логістична складова збуту продукції рослинництва	7
6.	Правовий статус та види, зв'язок з банківсько-правовими установами спільних підприємств.	8
7.	Капітали (статутний фонд) засновників. їх оцінка, порядок внесення, розподіл виробленої продукції та послуг між співвласниками майна.	7
8.	Оподаткування, установчі документи. їх зміст, порядок розробки та реєстрації спільних підприємств.	7
9.	Бюджетування сфери агробізнесу	8
10.	Розподіл валової продукції на сільськогосподарських підприємствах	7
11.	Товарна продукція головної і додаткової галузей - основне джерело грошових надходжень в сільськогосподарських підприємствах	7
12.	Канали реалізації товарної продукції.	7
13.	Господарський ризик в системі бізнесу	7
	Разом	93

9. Індивідуальні завдання

Написання реферату за вибором на теми:

1. Сучасний стан виробництва зерна (овочів чи іншої галузі) в АПК України.
2. Організація підготовки до реєстрації і державна реєстрація підприємницької діяльності фізичних осіб, селянських (фермерських) господарств.
3. Забезпеченість виробничими основними фондами та рівень механізації основних трудових процесів в господарствах АПК регіону.
4. Трудові ресурси та їх використання. Організація та оплата праці на виробництві зерна (овочів чи іншої галузі), підрядні й орендні відносини.
5. Економічна ефективність виробництва зерна (насіння олійних культур, овощів чи іншої галузі) в господарствах Кіровоградської області.
6. Розробка технологічних карт, складання робочих планів вирощування сільськогосподарських культур.
7. Виробничі затрати та економічна оцінка ризиків при вирощуванні сільськогосподарських культур.
8. Інвестиційна діяльність в сфері аграрного сервісу.

10. Методи навчання

Методи вивчення дисципліни поділяються на словесні, наочні і практичні. Словесні методи: лекція, пояснення, розповідь, бесіда, інструктаж. Наочні методи: використання ілюстрацій, презентацій через мультимедійний проектор, відео роликів роботи сільськогосподарської техніки, демонстрація робочих процесів на установках під час виконання практичних та лабораторних робіт. Практичні методи: лабораторні роботи, практичні роботи.

11. Критерії та засоби оцінювання

Критерії оцінки іспиту:

оцінку «відмінно» (90-100 балів, А) заслуговує студент, який:

- всебічно, систематично і глибоко володіє навчально-програмовим матеріалом;
- вміє самостійно виконувати завдання, передбачені програмою, використовує набуті знання і вміння у нестандартних ситуаціях;
- засвоїв основну і ознайомлений з додатковою літературою, яка рекомендована програмою;
- засвоїв взаємозв'язок основних понять дисципліни та усвідомлює їх значення для професії, яку він набуває;
- вільно висловлює власні думки, самостійно оцінює різноманітні життєві явища і факти, виявляючи особистісну позицію;
- самостійно визначає окремі цілі власної навчальної діяльності, виявив творчі здібності і використовує їх при вивченні навчально-програмового матеріалу, проявив нахил до наукової роботи.

оцінку «добре» (82-89 балів, В) – заслуговує студент, який:

- повністю опанував і вільно (самостійно) володіє навчально-програмовим матеріалом, в тому числі застосовує його на практиці, має системні знання достатньому обсязі відповідно до навчально-програмового матеріалу;
- аргументовано використовує їх у різних ситуаціях;
- має здатність до самостійного пошуку інформації, а також до аналізу, постановки і розв'язування проблем професійного спрямування;
- під час відповіді допустив деякі неточності, які самостійно виправляє, добирає переконливі аргументи на підтвердження вивченого матеріалу;

оцінку «добре» (74-81 бал, С) заслуговує студент, який:

- в загальному роботу виконав, але відповідає на екзамені з певною кількістю помилок;
- вміє порівнювати, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача, в цілому самостійно застосовувати на практиці, контролювати власну діяльність;
- опанував навчально-програмовий матеріал, успішно виконав завдання, передбачені програмою, засвоїв основну літературу, яка рекомендована програмою;

оцінку «задовільно» (64-73 бали, D) – заслуговує студент, який:

- знає основний навчально-програмовий матеріал в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії;

- виконує завдання, але при рішенні допускає значну кількість помилок;
 - ознайомлений з основною літературою, яка рекомендована програмою;
 - допускає на заняттях чи екзамені помилки при виконанні завдань, але під керівництвом викладача знаходить шляхи їх усунення.

оцінку «задовільно» (60-63 бали, E) – заслуговує студент, який:

- володіє основним навчально-програмовим матеріалом в обсязі, необхідному для подальшого навчання і використання його у майбутній професії, а виконання завдань задовольняє мінімальні критерії. Знання мають репродуктивний характер.

оцінка «незадовільно» (35-59 балів, FX) – виставляється студенту, який:

виявив суттєві прогалини в знаннях основного програмового матеріалу, допустив принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань.

оцінку «незадовільно» (35 балів, F) – виставляється студенту, який:

- володіє навчальним матеріалом тільки на рівні елементарного розпізнавання і відтворення окремих фактів або не володіє зовсім;

- допускає грубі помилки при виконанні завдань, передбачених програмою;

- не може продовжувати навчання і не готовий до професійної діяльності після закінчення університету без повторного вивчення даної дисципліни.

При виставленні оцінки враховуються результати навчальної роботи студента протягом семестру

Критерії оцінки заліку:

- «зараховано» - студент має стійкі знання про основні поняття дисципліни, може сформулювати взаємозв'язки між поняттями.

- «незараховано» - студент має значні пропуски в знаннях, не може сформулювати взаємозв'язку між поняттями, що вивчаються в курсі, не має уявлення про більшість основних понять дисципліни, що вивчається.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. Методичне забезпечення

Включає навчально-методичний комплекс з дисципліни, рекомендована обов'язкова та додаткова література, конспект лекцій, методичні вказівки до виконання практичних робіт, нормативні документи, ілюстровані матеріали.

13. Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Азізов О.П., Канінський П.К., Скупий В.М. Організація виробництва і аграрного бізнесу в сільськогосподарських підприємствах. Підручник. – К.: ІАЕ, 2001. 834 с.
2. Березівський П.С., Губені Ю.Е., Михалюк Н.І. Організація виробництва і підприємницької діяльності в аграрних формуваннях: Навчальний посібник для студентів агрономічних спеціальностей вищих аграрних закладів освіти II 1-IV рівнів акредитації. – Львів: «Українські технології», 2002. 536 с.
3. Березівський П.С., Михалюк Н.І. Організація виробництва в аграрних формуваннях. – К.: Центр навч. літератури, 2005. 560 с.
4. Топалов А.Д., Скоробагатько С.В., Ільяшенко В.А. Організація виробництва в підприємствах АПК. – К.: Центр навчальної літератури, 2006. 384 с.
5. Азізов С.П., Канінський П.К. Організація с.-г. виробництва: Практикум. К.: ННЦ ІАЕ, 2004. 270с.
6. Зрібняк Л.Я., Ільчук М.М. Організація і планування сільськогосподарського виробництва. Навчальний посібник. - К.: ЗАТ «Нічлава», 2004. 304с.
7. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
8. Методичні рекомендації до виконання практичних робіт з курсу «Організація аграрного сервісу» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня спеціальності 201 «Агрономія» / Укл.: К.В. Васильковська, В.О. Малаховська – Кропивницький; ЦНТУ, 2023. – 50 с.

Додаткові

1. Ahmed, S., Rahman, S. Organization and Management of Agricultural Services for Small Farmers in Asia: Synthesis Paper Based on Country Studies on Bangladesh, Indonesia, Nepal, Pakistan, Sri Lanka, and Vietnam. 1991. URL: <https://books.google.com.ua/books?id=yxbbAAAAMAAJ>
2. Тарасенка Г.С. Організація сільськогосподарського виробництва. – К., 2000. 446 с.
3. Батіг А.І. Планування та організація діяльності аграрного підприємства: Посібник. - К.: Аграрна освіта, 2003.- 425 с.
4. Покропивного С.Ф. Економіка підприємства. - К. КНЕУ, 2001. 528с.
5. Саблук П.Т. Аграрна економіка і політика в Україні: підсумки минулого та погляди у майбутнє (у трьох томах). – К.: ІАЕ, 2001.
6. Кафлевська С.Г., Недбалюк О.П., Амонс С.Е. Планування діяльності підприємств: Практикум. – Вінниця: Вінницький державний аграрний університет 2007. 201 с.
7. Збарський В. К. Основи підприємництва та бізнесу: Підручник. - Вінниця: Нова книга, 2004. 464 с.

8. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни - К.: КНЕУ, 2002. 280 с.
9. Варналій З.С., Сизоненко В.О. Основи підприємницької діяльності. - К.: Знання України, 2004. 404с.
10. Лузан Ю.Я., Саблуа П.Т. Економічний довідник аграрника. - К.: Преса України, 2003. 800с.
11. Нелеп В.М. Планування на аграрному підприємстві: Підручник. - К.: КНЕУ, 2004. 550с.
10. Vasytkovska K., Andriienko O., Vasytkovskyi O., Andriienko A., Popov V. and Malakhovska V. (2021). Dynamics of export potential of sunflower oil in Ukraine. HELIA, 44(74). 115-123. (DOI: <https://doi.org/10.1515/helia-2021-0001>)
11. Vasytkovska K., Vasytkovskyi O., Popova S., Malakhovska V. (2021). The directions for optimizing Ukraine's export potential of grain crops in the context of changing climatic conditions. Bulletin of the Transilvania University of Braşov. Series V: Economic Sciences, 14(63)-1. 129-136. (DOI: <https://doi.org/10.31926/but.es.2021.14.63.1.14>)
12. Васильковська К.В., Малаховська В.О. Аналіз експортного потенціалу зернових в Україні. Центральнорукраїнський науковий вісник. Економічні науки, 2019. Вип. 3(36). С. 313-320. (DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3\(36\).313-320](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2019.3(36).313-320))
13. Васильковська К.В., Андрієнко О.О., Малаховська В.О. Динаміка виробництва олійних культур в Україні та аналіз експорту олії. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Вип. 98. Ч. 2, 2021. С. 166-177. (DOI: <https://doi.org/10.31395/2415-8240-2021-98-2-166-177>)
14. Васильковська К.В., Андрієнко О.О., Малаховська В.О. Динаміка виробництва цукрових буряків в Україні та аналіз експорту цукру. Збірник наукових праць Уманського національного університету садівництва. Вип. 100. Ч. 2, 2022. С. 74-84. (DOI: <https://doi.org/10.31395/2415-8240-2022-100-2-74-84>)
15. Vasile A. J., Subic J., Grubor A., Privitera D. Handbook of Research on Agricultural Policy, Rural Development, and Entrepreneurship in Contemporary Economies. 2020. 573 p.

Інформаційні ресурси

1. Система дистанційної освіти Moodle ЦНТУ URL: <http://moodle.kntu.kr.ua/course/view.php?id=1139>
2. Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського. URL: <https://library.kr.ua/>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
4. Бібліотека Центральнорукраїнського національного технічного університету. URL: <http://library.kntu.kr.ua/>
5. Репозитарій Центральнорукраїнського національного технічного університету. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/>
6. Національна наукова сільськогосподарська бібліотека Національної академії аграрних наук України <http://dnsgb.com.ua/>

7. Кафедра загального землеробства Центральноукраїнського національного технічного університету. URL: <http://agro.kntu.kr.ua/>
8. Інституту сільського господарства Степу. URL: <https://isgs-naan.com.ua/>
9. Бібліотека Інституту сільського господарства Степу. URL: <https://isgs-naan.com.ua/members/login/>
10. База даних Scopus. URL: <https://www.scopus.com/>
11. База даних Web of Science. URL: <https://www.webofscience.com/>
12. База даних Orcid. URL: <https://info.orcid.org/>
13. Департамент агропромислового розвитку Кіровоградської обласної державної адміністрації. URL: <https://apk.kr-admin.gov.ua/>